

Anna Michálková: *Role kresby postavy v Orientačním testu školní zralosti. Rigorózní práce – posudek vedoucího*

Jako rigorózní práci předkládá autorka rozpracovanou práci diplomovou. Cílem diplomové práce bylo vypracovat příspěvek k teorii Jiráskova Orientačního testu školní zralosti, a to s využitím vlastních empirických dat. Věcně se autorka soustředila na otázku druhu intelektuální, resp. myšlenkové práce požadované při řešení úkolu Kresba mužské postavy.

Dle autorčiny výchozí hypotetické teorie by výkon v kresbě mužské postavy měl vypovídat o schopnosti specifického druhu myšlenkové práce: neverbální (vs. verbální – jako např. v Jiráskově Orientačním testu školní zralosti pro verbální myšlení); vzhledem ke své pointě zacházející s tzv. infralogickými vztahy (vs. s tzv. logickými vztahy); a to v médiu kresby jako názorné aktivity (vs. v médiu imaginace opírající se o obrázky, jako např. v úkolech na infralogické vztahy při řešení Ravenových matic). Výkon v kresbě postavy by měl tedy nejtěsněji korelovat s výkonem v dalších dvou úkolech testu: obkreslování skupiny bodů a psací věty.

Vzhledem ke zjištěným korelacím a zvláště k tomu, že zjištěná míra korelace výkonu v kresbě postavy a v orientačním testu na verbální myšlení jako celku (tedy bez ohledu na logičnost vs. infralogičnost) byla srovnatelná s tou nejvyšší mírou korelace, kterou zjistila u korelace mezi řešením kresby postavy a obkreslováním psané věty, uvažovala autorka o tom, že role kresby postavy v testu není podstatná výpovědí o schopnosti specifického druhu myšlenkové práce, nýbrž o povšechné rozumové úrovni.

Pro rigorózní práci autorka využila to, že těm samym dětem úkoly zadávala opakovaně po cca 3–4 měsících. Mohla tak prozkoumat, zda výkon v kresbě postavy v 1. fázi sběru dat funguje jako nezávislá proměnná vůči výkonům v dalších úkolech ve 2. fázi sběru dat a zda výkony v kresbě postavy ve 2. fázi sběru dat funguje jako závislá proměnná vůči výkonům v dalších úkolech v 1. fázi sběru dat. Zjistila, že hodnoty korelačních koeficientů jsou zanedbatelné nebo jen velmi nízké (nejvýše 0,28). U sledovaných dětí v horizontu 3–4 měsíců tedy: (1) míra schopnosti kresby postavy nefunguje jako faktor ovlivňující vývoj schopnosti obkreslování skupiny bodů, psací věty, řešení Ravenových matic či odpovídání na otázky z Jiráskova Orientačního testu školní zralosti pro verbální myšlení; (2) a ani vývoj ve schopnosti kresby postavy není ovlivňován mírou schopnosti zvládnutí zmíněných úkolů.

Dodejme, že autorce se podařilo zjistit a prozkoumat též poznatek zajímavý pro diagnostickou praxi. U řady dětí došlo v průběhu 3–4 měsíců k regresi ve výkonu v daných úkolech. Ten autorka smysluplně interpretuje nikoli jako projev regresi ve vývoji intelektuálních schopností, nýbrž jako rozdíl v motivaci. V případě kresby postavy (obdobně jako u obkreslování skupiny bodů) tomu však bylo u minimálního počtu jedinců: 3 z 68 (vs. 7 u psací věty, 8 u matic a 11 u verbálního testu).

V souhrnu soudím, že práce splňuje požadavky na rigorózní práci obsahem i formou a že ji mohu doporučit k obhajobě.

V Praze 7. 9. 2018

PhDr. Miroslav Klusák, CSc.